

11. in 12. aprila 2018 v Kinodvoru in v Slovenski kinoteki

2. mednarodna konferenca o filmski vzgoji:

Metode in učinki filmske vzgoje – povzetek konference

Med 11. in 12. aprilom 2018 so mednarodni in domači strokovnjaki predavali o metodah in učinkih filmske vzgoje pri različnih starostnih skupinah otrok in mladih. Predstavili so primere dobrih praks izvajanja filmske vzgoje v tujini in se osredotočili na tiste, ki potekajo v šoli in v kinu ter vključujejo povezovanje med učitelji in filmskimi ustvarjalci. Spoznali smo različne oblike izvajanja delavnic in vodenja pogovorov ob filmih. Del konference je bil namenjen tudi razmisleku o možnih učinkih in evalvaciji programov filmske vzgoje. Konferenca je bila namenjena strokovnim delavcem v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah ter zainteresirani stroki v Sloveniji in v tujini.

Partnerji: Kinodvor, Slovenska kinoteka (projekt Razumevanje filma) in Art kino mreža Slovenije (projekt Filmska osnovna šola).

Posnetki predavanj:

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F>

1. POVZETKI PREDAVANJ V KINODVORU

Robi Kroflič, profesor na Oddelku za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete v Ljubljani, dejaven tudi na projektih vzgoje z umetnostjo, se je v uvodnem predavanju navezal na monografijo Edgarja Morina *Kino ali imaginarni človek*, ki z vidika fenomenološke teorije osvetljuje čarobnost filma. Pedagoški pomen magije filma je pri tem izpostavil kot skupni temelj številnih govorcev na konferenci ter kot izhodišče za novo pedagogiko. V predavanju je skozi citate različnih avtorjev s področja filma, pedagogike in širše predstavil film kot tisto umetnost, ki v največji meri omogoča procesa identifikacije in projekcije gledalca prek metafore dvojnika na filmu. Pri tem je poudaril pomembnost fluidnega časa in premičnega pogleda kamere kot sredstvi, s katerima film približa zaznavanje situacije kot v realnem življenju. V drugem poudarku je Kroflič opozoril na sočasni razvoj filma in fenomenologije ter fenomenološke ugotovitve glede zaznavanja izpostavil kot dobro vodilo od izbire filma do pristopa k vsebini. Pedagoški potencial kulturne vzgoje je predstavil skozi moč umetniške zgodbe, ki omogoča posredovanje uveljavljene kulturne tradicije, po drugi strani pa sproža inovacijo oziroma iskanje lastnih pomenov za posameznika. Za zaključek je kot pogoj za doživetje poudaril pomen izbire večplastnega, pomensko odprtega filmskega dela, premišljeno zastavljenega uvoda, pogovora v skupini ter možnosti lastnega umetniškega (po)ustvarjanja.

Posnetek predavanja (v slovenščini): <https://www.youtube.com/watch?v=YPaujF-W6dE&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=1&t=0s>

Christine Kopf je zaposlena na Nemškem filmskem inštitutu, ki deluje kot kino, muzej in arhiv hkrati. Najprej je na kratko predstavila oddelek za filmsko vzgojo, ki je bil oblikovan pred petimi leti in ga sestavljajo trije stebri. Prvi in najstarejši je muzejska pedagogika, ki temelji na vodenih ogledih in delavnicah. Drugi steber predstavljajo stalni projekti, tretjega pa pilotni projekti, ki v največji meri omogočajo

eksperimentiranje in inovativnost ter prenos ugotovitev v vsakodnevno dejavnost. Eden izmed teh projektov je MiniFilmclub, ki je nastal v štirih letih zavzetega dela ekipe s ciljno skupino otrok, starih med 4 in 6 let, in je predstavljen kot primer ponudbe trajnostne filmske vzgoje. Klub se začne z eno- ali dvodnevniim usposabljanjem, v katerem so vzgojitelji prijavljenih vrtcev seznanjeni s konceptom in programom dejavnosti. Vzgojitelji imajo pri oblikovanju filmskega programa tudi aktivno vlogo, saj se v MiniFilmclubu zavedajo pomena njihove vključenosti v proces. Temu sledi starševski večer, ko se tudi starši seznanijo z dejavnostjo, v katero bodo otroci vključeni. Nato otroci v manjših skupinah (8 udeležencev v starosti 4–5 ali 5–6 let) sedemkrat obišejo ustanovo. Prvi obisk je namenjen seznanjanju s prostorom skozi raziskovanje in fotografiranje stavbe. Temu sledi enota raziskovanja magije kina v dvorani in operaterski kabini. V nadaljevanju si ogledajo štiri filme, pri čemer je vsaka enota sestavljena iz vodenega ogleda, spremljevalne dejavnosti, ki se nanaša na ogledani film, in ponovnega ogleda filma. Otroci na koncu izberejo najljubši film, sledi pa še zaključna prireditev, namenjena predstavitvi nastalih izdelkov in druženju. Pri delu izhajajo iz prepričanja, da film bogati naše življenje, zato njihov cilj ni razvoj kompetenc, ampak estetska izkušnja. Otrokom želijo prikazati filme, ki jih drugače ne bi imeli priložnosti videti, in omogočiti, da se v fazi življenja, ko so še odprti in brez predsodkov, seznanijo z raznoliko produkcijo. Pri selekciji filmov se zavedajo odgovornosti in tudi priložnosti za oblikovanje drznega filmskega programa, pri čemer so jih tudi pedagoški strokovnjaki spodbujali, naj ne podcenjujejo otrok v tem obdobju. Christine Kopf je poudarila vlogo vzgojiteljev pri izbiri nabora, sestavljenega tudi iz kratkih in avantgardnih filmov, ter dodala, da otroci po ogledu filma prejmejo DVD, ki ga odnesejo s seboj v vrtec. Pri vodenju pogovora z otroki se osredotočajo na barve, oblike, sence, glasbo, saj, kot pravi, informacije o filmu, ki prihajajo na besedni ravni, otrok ne zanimajo. Premišljeno se lotevajo tudi spremljevalnih dejavnosti, v katerih otroci aktivirajo vsa čutila med slikanjem na filmski trak ali ustvarjanjem barvnih senc. Ob koncu je dodala, da evalvacija učinkov filmske vzgoje na otroke ni izvedena, saj bi bilo treba upoštevati preveč dejavnikov. Na podlagi lastne refleksije je izpostavila pomen učenja v odnosih in pomembnost tesnega sodelovanja z vzgojitelji za zagotavljanje trajnosti tudi po zaključku MiniFilmcluba. Posnetek predavanja (v angleščini):

<https://www.youtube.com/watch?v=dJEu8zuH9hQ&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=2&t=538s>

Jan-Willem Bult, večkrat nagrajeni nizozemski ustvarjalec in producent, se je v svojem predavanju osredotočil na vprašanje, kje tiči kakovost v otroških filmih, pri čemer je izhajal iz lastnih raziskav in dognanj. Na začetku je izpostavil problematiko osredotočenosti produkcije na njen obseg, zaradi česar vsebina postane sekundarna. Sam poudari rezultat in vpliv kot tista dejavnika, ki lahko sprožita spremembe na individualni in družbeni ravni. Poudaril je tudi pomembnost vprašanja, kako dojemamo otroke. Kot trdi, so za ene nepopisan list, za druge pa avtonomna bitja. Sam verjame, da otroci želijo sodelovati, zato je pomembno, da verjamemo v njihovo samostojnost in ustvarjamo tovrstne filmske junake. Za otroški film ni dovolj, da zgolj prikazuje otroke. Filozofijo *otroci v središču* je razvil leta 1999, njen koncept pa temelji na zaupanju v otrokovo avtonomijo, osredotočanju na njihove talente, prikazovanju lepote vsakdana in vrednotah: družina, prijateljstvo in sodelovanje, duhovnost, učenje in veščine ter izražanje samega sebe. Poudaril je, da imajo otroci radi anarhijo, in ob citatih izbranih avtorjev predstavil pomen ustvarjalnosti, spodbudnega okolja in razumevanja otroka. Na podlagi lastne filozofije je začel

ustvarjati dokumentarne filme za predšolske otroke. Po enoletni raziskavi je svoje ugotovitve združil v deset pravil in za demonstracijo predvajal kratki dokumentarec **Reika naredi suši**. Soočen je bil z neodobravanjem nekaterih staršev, ker 5-letnica uporabi pravi nož, te odzive pa pripisuje strahu in predsodkom odraslih, češ da otroci ne razumejo. Sam zagovarja iskrenost – tudi v tem, da film prikaže določeno mero »krutosti«
prek ovir in preizkušenj, s katerimi se glavni lik sooča. To stališče je ponazoril prek kratkega filma o deklici, ki si želi postati nogometašica, in poudaril pomen srečnega konca, ki ohranja vero, da je vse mogoče. V nadaljevanju je predstavil še nekaj elementov, ki določajo kakovosten film, med drugim t. i. telesno pripovedovanje, ki skozi geste in dotike prikazuje občutke in čustva ter pomembnost strukture filma: začetek, sredina in konec v tem vrstnem redu. Za zaključek je podelil še tri vprašanja, s katerimi presoja kakovost filmov – Kaj je na kocki? Kaj je sporočilo? Zakaj se spomnim? –, občinstvo pa povabil k ogledu njegovih izdelkov na spletnih straneh vimeo.com/JWBcreation; youtube.com/KROyouth; wadanewsforkids.org. Posnetek predavanja (v angleščini): <https://www.youtube.com/watch?v=xnqGkXZ4zK4&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=4&t=1565s>

Tessa van Grafhorst je v svojem prispevku predstavila filmski festival Taartrovers, ki ga prirejajo za otroke od 2. do 9. leta starosti. Predavanje je začela z vprašanjem, kako otrokom omogočiti kakovostno prvo izkušnjo filma in kinodvorane. Pri tem je poudarila, da je v zadnjih 15 letih zaznati porast produkcije za otroke, vendar za najmlajše, stare med 3 in 7 let, obstaja le nekaj filmsko-vzgojnih programov. Taartrovers je eden izmed njih: zasnovan je za to ciljno skupino in nudi celovito izkušnjo s povezovanjem filma, igre, odkrivanja in domišljije. Začeli so leta 2003 kot družinski program Festivala fantastičnega filma v Amsterdamu. Program je bil sestavljen iz ponudbe filmov in delavnic, iz katerih so se pozneje razvile tematske instalacije, t. i. igrišče domišljije. Leta 2010 so začeli nacionalno turnejo in se istočasno osredotočili na otroke med 2. in 9. letom starosti ter oblikovali drzen filmski program. Kakovost in obseg programa naraščata. Poleg večjega števila predvajanih filmov se povečuje število sodelujočih kinov in povpraševanje šol iz različnih krajev. Tessa van Grafhorst je izpostavila sodelovanje z vrtci in šolami za otroke s posebnimi potrebami in izrazila željo, da bi se v naslednjih letih osredotočili na to skupino. V letu 2015 se je festival razširil tudi zunaj meja Nizozemske. V nadaljevanju je sledila predstavitev izbora filmov. Letni program je sestavljen iz 15–18 filmov, ki jih povezuje skupna tema. Želijo si, da bi festival postal tudi prostor za filme, ki še niso bili predvajani v kinih na Nizozemskem. Pri izbiri filma upoštevajo kriterij raznovrstnosti in se trudijo prikazovati tudi abstraktne in eksperimentalne filme. V primeru tujejezičnega filma sami poskrbijo za sinhronizacijo. Pri predvajanju so pazljivi na jakost zvoka in na to, da je ena lučka vedno prižgana. Njihove projekcije so kratke; za otroke 2+ trajajo do pol ure, za otroke 4+ pa največ 50 minut. Med projekcijami za najmlajše je dovoljeno govoriti, medtem ko si otroci, stari 5 ali 6 let, že želijo ogledati film v tišini. Pred filmom vedno naredijo uvod, ki ne temelji na podajanju informacij, ampak na vprašanjih: npr. kdo je že bil v kinu in kdo je tukaj prvič. Šole, ki se udeležijo festivala, so predhodno seznanjene s programom, kar pedagogom omogoča vnaprejšnjo pripravo otrok, slednjim pa priložnost za globljo izkušnjo. Sledila je demonstracija delavnice, ki ponazarja koncept igrišča domišljije. Gre za 8 tematsko povezanih instalacij, ki temeljijo na odkrivanju in raziskovanju skozi vključevanje vseh čutil in otrokom nudijo priložnost, da na igriv način spoznajo vsakdanje stvari. Vloga mentorjev je motiviranje otrok in spremljanje procesa, pri

čemer pazijo, da ne prevzamejo pobude, ampak v največji meri upoštevajo njihove ideje.

Posnetek predavanja (v angleščini):

<https://www.youtube.com/watch?v=xQJADgipGgw&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=3&t=0s>

Alejandro Bachmann, vodja Oddelka za izobraževanje, raziskovanje in založništvo Avstrijskega filmskega muzeja, je preko demonstracije dveh delavnic ponazoril vsebino in metodo njihovega filmsko-vzgojnega pristopa. V predavanju z naslovom *Svoboda videti: eksperimentalni film v filmski vzgoji* je predstavil način dela z eksperimentalnimi filmi. Posnetek predavanja (v angleščini):

<https://www.youtube.com/watch?v=kLjs5gzENww&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=5&t=268s>

Nato je občinstvo popeljal skozi etape delavnice, ki temelji na večkratnem ogledu filma ter usmerjanju in poglobljanju pogleda. Kot izhodišče vzgojno-izobraževalnega potenciala eksperimentalnega filma je prikazal film **Schwechater** (1958) Petra Kubelke. Poudaril je odsotnost klasične zgodbe in premik fokusa na film kot umetniško obliko ter njej specifičen jezik. Delavnica, *Biti detektiv v kinu*, je utemeljena na povezavi filma in vloge detektiva. Po eni strani na podlagi prizorov, ki prikazujejo kulturne detektivske like, kot sta Sherlock Holmes in Miss Marple, po drugi pa skozi detektivsko vlogo gledalcev, ki pozorno spremljajo izbrane prizore ter lahko tako likom pripisujejo značajske lastnosti in motive, sklepajo o medsebojni dinamiki ter rekonstruirajo pretekle dogodke. Ob ogledu prizorov iz filmov, kot sta **Sherlock Holmes ml.** (1924) ali **Dvoriščno okno** (1954), je Alejandro Bachmann vstopal v dialog z gledalci prek vprašanj in fotografij iz filmov.

Petra Slatinšek in **Barbara Kelbl**, predstavnici Kinobalona, sta ob jubileju filmsko-vzgojnega programa pripravili predstavitev o njegovi zasnovi, učinkih in vrednotah. Petra Slatinšek je povedala, da je bila filmska vzgoja zapisana že v ustanovitvenem aktu Kinodvora, saj so želeli ustvariti dolgoročen in sistematičen program. Pomembna jim je bila kakovostna filmska izkušnja, ki spodbuja izražanje o filmu in omogoča kakovostno preživljanje prostega časa. Dostopnost so zagotovili s podporo Mestne občine Ljubljana, ki določenim generacijam vrtčevskih otrok in osnovnošolcev znotraj občine omogoča brezplačno udeležbo. Kinodvor zagotavlja dostopnost po Sloveniji skozi spletne vsebine – pedagoška gradiva in knjižice. Na državni ravni so bili vključeni v pisanje strateških dokumentov in učnih načrtov za filmsko vzgojo, dejavni pa so tudi v tujini, med drugim v organizacijskem odboru ECFE. Barbara Kelbl je v nadaljevanju predstavila statistiko obiska v zadnjem desetletju in cilje, nato pa se je osredotočila na izbor filmov. Večino programa sestavljajo sodobni evropski celovečerni in animirani filmi, posebno pozornost pa namenjajo slovenskemu filmu. Pri izboru kakovostnih filmov najdejo tudi izjemne stvaritve, pri katerih poskrbijo za dodatno ponudbo. Med drugim povabijo v Kinodvor avtorje in igralce ter občinstvu omogočijo stik z ustvarjalci. Kar je izjemnim filmom skupno, ugotavljata, je bližina, ki jo začitimo z glavnim igralcem. Film ta občutek doseže skozi spoštljiv odnos do otrok in otroštva, ki temelji na iskrenosti in ne na želji ugajati gledalcu. Pogovori, ki potekajo ob ogledih filma, se razlikujejo glede na starost otrok, vedno pa temeljijo na stiku z umetniškim delom in ne na predznanju. Z najmlajšimi se pogovarjajo o prostoru oziroma kinodvorani, o razliki med animiranim in igranim filmom ter drobcih, ki so jim ostali v spominu. Pri starejših otrocih skozi vprašanja iščejo pomen ter opozarjajo na posebnosti filmske govorice. V pogovoru z dijaki izhodišča ostajajo

enaka, le da so pogovori daljši, bolj poglobljeni in temeljijo na dialogu. Ključnega pomena je kontinuiteta, saj proces temelji na postopnosti in nadgradnji.

Posnetek predavanja (v slovenščini):

<https://www.youtube.com/watch?v=62ITeuyWN-U&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=6&t=0s>

Petra Gajžler, vodja projekta Art kino mreže Slovenije – Filmska osnovna šola, in **Maja Krajnc**, koordinatorka na projektu Slovenske kinoteke – Razumevanje filma, sta predstavili spletno stran [Šola filma](#). Skupno informativno interakcijsko spletišče je v prvi vrsti namenjeno usposabljanju strokovnih delavcev, vključenih v oba projekta, hkrati pa zainteresirani javnosti nudi dostop do kakovostnih filmsko-vzgojnih vsebin različnih ponudnikov. Na začetku sta na kratko predstavili oba petletna projekta, ki na nacionalni ravni, skozi program usposabljanj in spletno stran, izobražujeta delavce osnovnih (Filmska osnovna šola) oziroma srednjih šol (Razumevanje filma) o filmu in filmski vzgoji. Po povzetku letošnjega programa in udeleženi partnerjev sta predstavili spletno stran in se osredotočili na že obstoječe vsebine: pedagoška gradiva različnih založnikov, priporočilni seznam literature, brskalnik po filmsko-vzgojnih ponudnikih, koledar izobraževalnih dogodkov in filmsko bazo, ki je udeleženi strokovnim delavcem na voljo za predvajanje v izobraževalne namene. Kot sta poudarili, bo v teku projekta število vsebin naraščalo, ravno tako pa so v pripravi ostale vsebine, med drugim spletni filmski pojmovnik.

Posnetek predavanja (v slovenščini):

<https://www.youtube.com/watch?v=K5UkKSy7AZs&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=7&t=0s>

V svojem drugem predavanju se je **Jan-Willem Bult** osredotočil na vprašanje, kako otroke generacije U pritegniti k filmu. Poudaril je, da moraš, ko delaš z njimi ali zanje, stalno imeti v mislih, da pripadajo prvi generaciji, ki bo odrasla v digitalnem svetu, da imajo neomejen dostop do različnih vsebin, idej in mnenj in da so hkrati nevidni v zaprtih družbenih omrežjih. Kasneje je predstavil novo raziskavo, izvedeno med ameriški otroki, starimi od 6 do 12 let, ki je bila objavljena v reviji *Kidscreen*, ter na kratko interpretiral rezultate glede njihove udeležbe v tradicionalnih igrah in glede družbenih medijev, ki so najbolj priljubljeni med otroki. Tovrstne informacije nam povedo veliko o tem, kaj je otrokom všeč oziroma kaj jim je pomembno, kar je lahko zelo koristno, ko jih skušamo pritegniti k filmu. Število otrok, ki ustvarjajo videe na napravah, v zadnjih letih hitro narašča. Pokazal je primer videa, ki ga je ustvaril devetletni fant in predstavlja njihov pristop ter nakazuje, kaj bi lahko pričakovali od nas. Predstavil je nekaj smernic za filme, ki bi bili primerni za generacijo U. Snemati bi morali filme, ki jih otroci ne bi znali narediti sami, a bi vseeno vključevali njihov svet in jezik, morali bi biti interaktivni in relevantni zanje. Alejandro Bachman je posegel vmes z vprašanjem o vlogi izobraževanja pri iskanju drugačnih načinov interakcije in uporabe podob. Jan-Willem Bult je odgovoril, da sam izobraževanje vidi kot ponujanje različnih izbir. Pokazal je kratki film, ki ponazarja njegov pristop k povezovanju z generacijo U. V nadaljevanju je razložil, kakšna bi po njegovem mnenju morala biti filmska vzgoja za to generacijo. Ena od stvari, ki jih je naredil, je bila vključitev otrok v snemanje filmov. Zasnoval je projekt Premoščanje svetov, temelječ na multikulturni družbi in filmski vzgoji, v okviru katerega otroci snemajo kratke videe o svojem vsakdanjem življenju. Poudaril je, da moramo otrokom nuditi podporo (posebej pri montaži), a hkrati ostati v ozadju in raje postavljati vprašanja kot dajati odgovore. Pokazal je tudi spletno platformo za mladinske dokumentarce, ki jo

je ustvarila javna televizija na Nizozemskem. Na koncu je predstavil sodelovanje z nizozemskim olimpijskim komitejem pri kratkih filmih, ki združujejo otroke in šport, in tedenski termin za kratke filme na televiziji, za katere otroci lahko potem glasujejo na spletu.

Posnetek predavanja (v angleščini):

https://www.youtube.com/watch?v=Gk_pqMGnuuA&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=8&t=0s

Kristina Rešek, soavtorica nekaj dokumentarnih kratkih igranih filmov, je predstavila možnost ustvarjanja kratkih videov z Instagramom, ki posamezniku omogoča snemanje, delno montiranje in širjenje izdelka na družabnih omrežjih. Poudarila je prednosti ustvarjanja s tem novodobnim medijem; med drugim časovni in finančni vidik ter njegovo razširjenost in priljubljenost med mladimi. Na kratko je predstavila razvoj tehnike: od fotografije, prvega filma in razvoja snemalnih naprav, ki so pripeljali do možnosti snemanja filma prek mobilnega telefona. Nato je predstavila Instagram kot vir navdiha. Kot je poudarila, lahko aplikacijo uporabljamo na ustvarjalen način, zato je pomembno, da jo spoznamo. V nadaljevanju je predstavila zavihek, ki omogoča snemanje enominutnega filma, pri čemer ponuja tudi možnost kadriranja, dodajanja zvoka in filtrov. Za demonstracijo je prikazala izdelek, ki je nastal v sklopu delavnice za strokovne delavce srednjih šol. Udeleženci pred tem razvijejo kratek scenarij, si razdelijo vloge in posnamejo video. Kristina Rešek je ob slikovnem gradivu predstavila tudi proces snemanja filma, od ideje, scenarija in snemalne knjige do različnih poklicev, ki pri tem sodelujejo.

Posnetek predavanja (v slovenščini): <https://www.youtube.com/watch?v=-9VOcwODVwE&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=9&t=0s>

Mirjam Kalin, ravnateljica Osnovne šole Dobravlje, je predstavila primer vzpostavitve programa filmske vzgoje v šoli. Zgodba se je začela leta 2014, ko je več strokovnih delavk šole obiskalo prvo mednarodno konferenco o pristopih k mlademu občinstvu v Kinodvoru. Navdušene nad primeri dobrih praks iz Slovenije in drugih držav so se odločile, da se lotijo projekta filmske vzgoje v lokalnem okolju, kjer kino že več kot desetletje ne deluje. Pobudo so predstavile tako občini kot drugim lokalnim šolam. Ob finančni podpori Občine Ajdovščina in Zveze kulturnih organizacij Ajdovščina, predvsem pa skozi zagnanost strokovnih delavcev šole, so priredili *Teden filma za učence in dijake*. V okviru tega projekta so si učenci njihove šole in nekaterih sosednjih šol brezplačno ogledali izbrani film. Priprave na dogodek pa niso zahtevale le povezovanja z lokalnimi akterji in zagotavljanja tehničnih in finančnih pogojev, ampak tudi skupno izobraževanje za strokovne delavce, ki so pred in po ogledu filma v razredih izvajali pogovore. Za učence je bila pred ogledom v okviru šolskih ur fizike in tehnike izvedena delavnica o razvoju filma. Pedagogi so se izbire filma lotili premišljeno, saj so želeli učencem omogočiti drugačno filmsko izkušnjo, kot so je vajeni. Filma (za razredno in predmetno stopnjo) sta bila izbrana tudi na podlagi skupne teme, ki so se ji posvečali do konca šolskega leta (premagovanje težav, pravičnost, voda). Ob pozitivnih odzivih s strani učencev in strokovnih delavcev so s projektom nadaljevali. Ta se zdaj že tradicionalno odvija v mesecu oktobru in vsako leto raste. V šolskem letu 2016/17 se je projektu priključila tudi lokalna srednja šola. Poleg števila udeleženih učencev se širi tudi spremljevalni program. Prirejajo razstave vtisov in izdelkov učencev ter gledališke predstave, ob ogledu slovenskega filma *Pojdi z mano* pa so na šolo povabili režiserja, s katerim so učenci izvedli pogovor. Tako ravnateljica kot ostali strokovni delavci prepoznajo prednosti filmske

vzgoje. Učitelji so začeli posegati po filmih, ko želijo obravnavati določeno temo. Ravno tako ugotavljajo, da se med pogovorom oglašajo učenci, ki so drugače bolj zadržani, kulturna vzgoja pa bistveno pripomore tudi k pozitivnemu vzdušju na šoli. Ob zaključku je Mirjam Kalin predstavila načrte za prihodnost, ki med drugim vključujejo usposabljanje učiteljev prek projektov, nakup kamere za snemanje animiranih filmov in nakup novih DVD-jev za šolsko knjižnico.

Posnetek predavanja (v slovenščini):

<https://www.youtube.com/watch?v=gcR0nTXvBPM&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=10&t=0s>

Ivana Jakobović Alpeza je predstavila zvezo Otroci se srečajo z umetnostjo, ki se posveča filmski pismenosti na Hrvaškem, tako da film vpeljuje v vrtnice in šole. Za projekt *Filmski debatni klub* je njihova zveza stopila v stik s Hrvaškim debatnim društvom, da bi z uporabo debatne metode film približala učencem. Klub je organiziran kot krožek za otroke v starosti od 12 do 14 let. Cilj debatiranja je učence naučiti veščin kritičnega mišljenja, dejavnega poslušanja, verbalne in neverbalne komunikacije itn., pri katerih se formalno izobraževanje lahko izkaže za nezadostno. Ključna naloga projekta ostaja razviti višjo stopnjo filmske pismenosti, ustvariti orodja za zavestno gledanje in učencem predstaviti osnove filmske zgodovine in odnos filma do drugih umetnosti. Krožek se začne z uvodnimi srečanji (od 4 do 8), namenjenimi pridobivanju osnovnih debatnih veščin in terminologije, ki jim sledi filmski modul na določeno temo, sestavljen iz štirih 90-minutnih srečanj. Prvo, ki se odvija v bližnjem kinu, je eksplicitno povezano s filmom. Drugo je osnovano delno na filmu in delno na debati, tretje pa je osredotočeno izključno na debato. Klub se zaključi z zadnjim srečanjem, na katerem usposobljen debatni trener analizira razpravo. Ivana Jakobović Alpeza je predstavila tudi t. i. metodo švenka. Najprej skupina, ki zagovarja določeno trditev, in skupina, ki to trditev zavrača, predstavita svoje argumente, čemur sledi navzkrižno zaslišanje na temo debate. Naslednji korak je končni govor obeh strani. Na koncu sodnik poda svojo sodbo o tem, kdo je bolje predstavil svoje argumente. Sledila je predstavitev filmov, ki so bili izbrani za prvi filmski modul, posvečen filmskim zvrstem, in predavateljica je navedla nekatere trditve, oblikovane v povezavi z izbrano temo. Glede rezultatov je povedala, da jih morajo še premisliti, saj se projekt še razvija, že zdaj pa se ji zdi, da dosegajo cilje, saj se sodelujoči otroci izkažejo za dejavne gledalce in elokventne debaterje. So odprti, a hkrati kritični. V zaključku je predstavila prihodnje filmskodebatne modele, ki jih želijo razviti, in navedla podatke za stike s slovenskim debatnim klubom za vse, ki bi jih zanimala ustanovitev filmskega debatnega kluba na njihovi šoli.

Posnetek predavanja (v angleščini):

<https://www.youtube.com/watch?v=b19VP8Wgsmc&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=11&t=0s>

Robi Kroflič se je v svojem drugem predavanju, ki je bilo hkrati tudi zaključno predavanje konference, osredotočil na vprašanje, kaj lahko dosežemo preko različnih umetniških praks znotraj pedagoških procesov, s čimer se ukvarja tako na teoretični kot na praktični ravni. Za začetek je predstavil nekaj idej, povezanih s sodobnimi vzgojnimi teorijami, ki izpostavljajo prednost umetniškega jezika pred drugimi pristopi pri posredovanju informacij. Kot opozarjajo teoretiki, lahko umetnost za razliko od »suhoparnega strokovnega jezika« tudi senzibilizira za določene detaje. V zadnjih 20–30 letih različni mednarodni dokumenti poudarjajo pomen vzgoje z umetnostjo, pri čemer pa argumentacija temelji predvsem na razvoju kompetenc. Pomembnost

umetnosti zaradi same sebe, ki se je uveljavila na začetku 20. stoletja, je spregledana na račun instrumentalnih ciljev. To ugotovitev je predavatelj povezal s položajem umetnosti in njene vzgojne vloge znotraj šol. Nekateri avtorji opozarjajo na nenadomestljivost umetnosti iz vzgojnega vidika. V nadaljevanju je skozi citate na kratko predstavil nekaj sodobnih pedagoških teorij, med drugim lastno idejo celovitega induktivnega vzgojnega pristopa. Pri tem je poudaril pomembnost izbire kakovostnih (odprtih, večplastnih) vsebin, ki otroke nagovarjajo in se povežejo z bistvenimi zanimanji iz njihovih življenj.

Posnetek predavanja (v slovenščini):

<https://www.youtube.com/watch?v=ESQRr9XABXA&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=12&t=0s>

Sledilo je sklepno dejanje: okrogla miza, ki jo je vodil **Robi Kroflič** in na kateri so sodelovali še ostali predavatelji na konferenci: **Tessa van Grafhorst**, **Ivana Jakobovič Alpeza**, **Kristina Rešek**, **Ana Đordić** in **Jelena Modrić**, **Mirjam Kalin** in **Jan-Willem Bult**. Robi Kroflič je na začetku poudaril, da je okrogla miza namenjena tudi občinstvu, ki lahko postavi vprašanja, za katera prej morebiti ni bilo priložnosti. Jan-Willem Bult je odgovoril, da vrednote v sklopu njegove filozofije *otroci v središču* veljajo tudi za najstnike. Naslednji vprašanja sta bili zastavljeni celemu omizju: kako spodbuditi ravnatelje za sodelovanje in ali se tudi v drugih državah srečujejo s težavami pri izbiri filma s strani staršev. Ana Đordić je odgovorila, da so ravnatelji na Hrvaškem odzivni in da so težave bolj tehnološke narave. Za odgovor na drugo vprašanje je dodala, da je proti cenzuri in da do zdaj ni bila soočena z negativnimi odzivi, pri čemer je poudarila, da dela s srednješolci. Ivana Jakobovič Alpeza je nadaljevala, da se pri delu z vrtčevskimi otroki in osnovnošolci soočajo s težavami glede izbire filma s strani staršev in nekaterih učiteljev. Njihove izkušnje glede sodelovanja ravnateljev so ravno tako pozitivne. Tessa van Grafhorst je povedala, da se s težavami glede izbire filma ni soočila, Jan-Willem Bult pa je poudaril pomen povezovanja z ravnatelji zaradi skupnega cilja in delil svojo pozitivno izkušnjo. Mirjam Kalin je izpostavila težave ob ogledu določenih filmov, pri čemer je poudarila pomembnost predhodnega ogleda s strani učiteljev in argumentirano zagovarjanje filma. Robi Kroflič je pri tem izpostavil vlogo Kinobalona in njegovega seznama priporočenih filmov, Nataša Bucik z Ministrstva za kulturo pa je dodala še nekaj primerov dobre prakse na ostalih področjih umetnosti. Petra Slatinšek iz Kinobalona je dodala, da je proti avtocenzuri, ter hkrati poudarila, da drznost, ki jo odraža njihov seznam priporočenih filmov, ni samoumevna. Strokovni delavci iz osnovnih šol iz občinstva so podelili še nekaj problematik, s katerimi se soočajo ob zagotavljanju filmsko-vzgojnih vsebin za učence. Robi Kroflič je v nadaljevanju izpostavil problematiko ustvarjalnega dela z aplikacijami, pri čemer množična raba lahko prevlada nad inovativno. Kristina Rešek je opozorila, da te aplikacije mladi večinoma že uporabljajo in da primeri ustvarjalne rabe lahko omogočijo še boljše spoznavanje aplikacij in ozaveščanje njihove uporabe. Jan-Willem Bult je poudaril, da moramo otroke naučiti, kako se sami zaščitijo v stiku z novimi tehnologijami, in da je pismenost na tem področju ključnega pomena. Robi Kroflič je za zaključne misli povzel glavne teme na konferenci: primeri dobrih praks, nove možnosti in izzivi filmske vzgoje ter merjenje učinkov. Petra Slatinšek se je ob zaključku konference zahvalila vsem sodelujočim.

Posnetek:

<https://www.youtube.com/watch?v=xElvl3o4ZQI&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&index=13&t=0s>

2. POVZETKI PREDAVANJ V SLOVENSKI KINOTEKI

Ana Đordić, Jelena Modrić

Gostji iz Zagreba, Ana Đordić, učiteljica hrvaškega jezika in filmske umetnosti na XIII. Gimnaziji v Zagrebu, in Jelena Modrić, docentka na Oddelku za montažo Akademije dramskih umetnosti v Zagrebu, sta se osredotočili na vidike poučevanja kratkega filma kot ene najustreznejših oblik uporabe filma v srednješolski praksi. Kratki film je učna vsebina ali učno sredstvo, ki zaradi svoje dolžine, kompleksnosti in jasne poante dopušča, da v strnjeni obliki zajamemo zastavljene naloge. Na metodološki ravni tovrstni film omogoča izpolnjevanje nekaterih temeljnih načel metodike poučevanja filma ključnega hrvaškega teoretika filmske vzgoje Stjepka Težaka: metodičnega načela (obravnave filma kot celovitega dela), psihološkega načela (izbora filmov, ki ustrezajo stopnji intelektualnega in čustvenega razvoja dijakov) in estetskega načela (pristopa k filmu kot umetnosti). Možnost izvajanja pouka kratkega filma sta ponazorili ob projekciji dveh izjemnih hrvaških kratkometražcev – igranega filma **Kokoška** (2014) in dokumentarca **Sindrom 17** (2016).

Barbara Bedenik

Barbara Bedenik, profesorica sociologije na II. gimnaziji Maribor, je v svojem predavanju predstavila preučevanje ali/in kako lahko z vključevanjem filma v pouk sociologije spodbujamo kritično mišljenje in politično participacijo dijakov ter s tem v večji meri dosegamo učne cilje. Na podlagi raziskave, ki jo je opravila med učitelji na slovenskih gimnazijah, nas je seznanila s temeljnimi izsledki, s katerimi je bilo mogoče potrditi tezo, da film predstavlja dobrodošlo spodbudo zavzemanja in vključevanja mladih. Opozorila je na smiselnost sistematične uporabe filma kot učnega sredstva pri pouku (ne samo) sociologije. Svoje izsledke je ponazorila tudi s praktičnimi vidiki izvajanja delavnic na primerih filmov **Val** (2008) in **Persepolis** (2007), hkrati pa je predstavila tudi nekaj izvirnih prispevkov avdiovizualnih del v obliki »(proti)reklamnih« sporočil, ki so jih ustvarili dijaki, vključeni v delavnice. Posnetek predavanja:

<https://www.youtube.com/watch?v=kpHU6dLrDxQ&index=6&list=PLpWjrvNNpZ7x2S2QIVpdbuULMJafdgx1F&t=0s>

Na razpravi o praksi in pomenu poučevanja filma v srednji šoli, kjer so sodelovale Ana Đordić, Jelena Modrić in Barbara Bedenik, smo predstavili nekaj osnovnih določil iz neposrednih izkušenj poučevanja filma v hrvaških in slovenskih srednjih šolah. Čeprav so se sogovornice strinjale, da je v obeh okoljih za sistematično, kontinuirano in kakovostno filmsko vzgojo storjeno mnogo premalo s strani pristojnih institucij, smo se intenzivneje posvetili konkretnim primerom dobrih praks. Domala soglasno je bil poudarjen izjemen pomen, ki ga ima lahko film v učnem procesu, vendar pa je še vedno pogosto obravnavan kot manjvredna oblika industrije za zabavo, namesto da bi opozorili na njegove umetniške vrednosti. Udeleženci iz občinstva so opozarjali tudi na težave pri dostopanju do ustreznih filmskih naslovov za uporabo pri pouku. Prišli smo do zaključka, da so v obeh okoljih pedagoški delavci (pre)pogosto še vedno prepuščeni samim sebi, svoji iznajdljivosti in entuziazmu, s katerim se posvečajo različnim oblikam uporabe filma v svojih šolskih okoljih.

Alejandro Bachmann

Avstrijski kurator in pedagog Alejandro Bachmann nas je v delavnici Časovni stroj: film kot časovna izkušnja popeljal na vznemirljivo potovanje prek nekaj zgodovinskih prelomnic, v katerih smo lahko občutili, zaznali ali pa se vsaj soočili z različnimi izkušnjami filmske časovnosti. Kinodvorano je opredelil kot svojevrsten aparat, ki dejansko omogoča edinstveno individualno in skupinsko izkušnjo časa, različno od vseh drugih oblik potrošnje filmske ustvarjalnosti. Na primerih odlomkov del različnih vrst, zvrsti in oblik iz zgodovine kinematografije, projiciranih s filmskega traku, smo lahko primerjali različne načine preigravanja registrov filmskega časa in ugotavljali, kako na njegovo občutenje vplivajo kadriranje, montaža, ritem, tempo, zvočna podoba, posebni učinki in vrsta drugih filmskih izraznih sredstev. Skozi pogovor z udeleženci je sestavil vznemirljiv mozaik možnosti interpretiranja doživljanja časa in motiviral našo senzibilnost za določene filmske elemente, gradnike časovnosti, ki se jih prej nemara sploh nismo zavedali.

3. ODZIVI PREDAVATELJEV

»To je bilo zelo toplo in navdihujoče srečanje v vašem lepem kinu. Filmska vzgoja za vedno!«

Christine Kopf, Nemški filmski inštitut, Frankfurt

»Hvala, da ste mi dovolili igrati se, govoriti in opazovati na vaši fantastični konferenci. Zelo mi je bilo všeč med vami.«

Tessa Van Grafhorst, Filmski festival Taartrovers, Amsterdam

»Hvala za vse, kar ste naredili. Kakšna pametna, topla in motivirajoča ekipa. Dajete upanje ljudem, ki delajo v lepem, vendar težkem poklicu. Naj živi film.«

Alejandro Bachmann, Avstrijski filmski muzej, Dunaj

»Samo upamo lahko, da bodo številne dobre ideje z vaših konferenc vplivale na razvoj filmske vzgoje tudi v šolskih okoljih.«

Robi Kroflič, Filozofska fakulteta, Ljubljana

»Velik privilegij je delati v tako profesionalnem okolju, polnem zavezanosti filmu, umetnosti in ljubezni do vzgoje in izobraževanja. Ta spomin bom nosil s sabo na svojih potovanjih v drugačne kulture in ga delil z drugimi.«

Jan-Willem Bult, Fundacija JWB, Amsterdam

»Ob vsakem obisku Kinodvora vam zavidam in se čudim, kako je mogoče razviti globoko strukturiran, čustveno navdihujoč in profesionalno vpliven prostor ter skupino ljudi. Želim vam vse najboljše pri nadaljnjem delu.«

Ivana Jakobović Alpeza, Sedmi kontinent, Zagreb

4. ODZIVI OBISKOVALCEV

»Prišel sem na vašo dvodnevno konferenco, ki je bila zame prijetna učna izkušnja. Kinodvor je za nas velik navdih – način, kako zagovarjate film za vse, od zelo majhnih otrok naprej, pa tudi vaše delo s šolami in učitelji. Veliko sem se naučil.«

Mark Reid, BFI, London

»Motivacijsko, osebno, spodbudno za vse nas, ki se ukvarjamo s filmom za otroke in mlade. Od odlične ekipe Kinodvora ne bi pričakovali nič manj. Samo naprej, skupaj v filmu.«

Edita Bilaver Galinec, Sedmi kontinent, Zagreb

»Predstavljene vsebine, številni primeri, smiselna dinamika ... Celoten potek konference Metode in učinki filmske vzgoje je primer odlične prakse.«

»Odlična organizacija, nekaj vsebin že znanih, marsikaj pa tudi novega. Koristno.«

»Bila sem navdušena. Šele prvo leto imam "Kino večere" v domu in sem zelo hvaležna temu dogodku, ki mi je dal veliko koristnih domislic, kako z interesno dejavnostjo nadaljevati, da bomo imeli vsi karseda veliko od tega. Mladi so dovzetni za avdiovizualno posredovane vsebine in so deležni premalo vzgojnih trenutkov. Film jim lahko poda to in še več, če ga mentorji le znamo izrabiti. In konferenca mi je bila pri tem v oporo.«

»Smiselno z vidika popularizacije filmske vzgoje in kulture na splošno v izobraževalnih sistemih in drugod.«

»Zelo dobro organizirano (od prijave do izvedbe). Premišljeno izbrani gostje. Prijaznost. Dobra postrežba.«

»To je bil dobro organiziran in zaradi raznolikosti govorcev bogat dogodek, ki me je navdihnil, da sem razmislil o različnih načinih nudenja filma in filmske vzgoje otrokom.«

»Konferenca je bila zelo dobro organizirana, s pestro ponudbo vsebin in gostov, strokovna in praktična.«

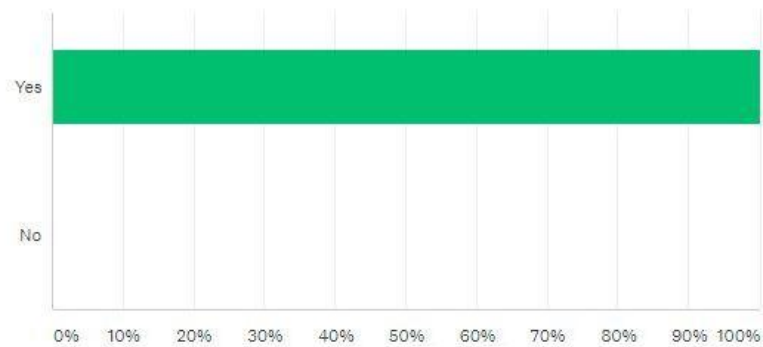
»Super konferenca! Zelo razgibana, zelo različni prispevki, kar vse priča o vitalnosti področja, ki mu pravimo filmska vzgoja.«

»Izkušnje na konferenci in dogajanje po njej, pa tudi mreženja med nami prekašajo zahtevana vprašanja s polji v vprašalniku. Čustveno zadovoljstvo, ustvarjalni nemir, ki se je zbudil v nas ... Vse to je dobra osnova za naprej. Čestitam ekipi, ki je pripravila konferenco! BRAVO!«

5. REZULTATI ANKETE MED OBISKOVALCI

Bi se tovrstne konference o filmski vzgoji ponovno udeležili? / Would you attend this kind of conference again?

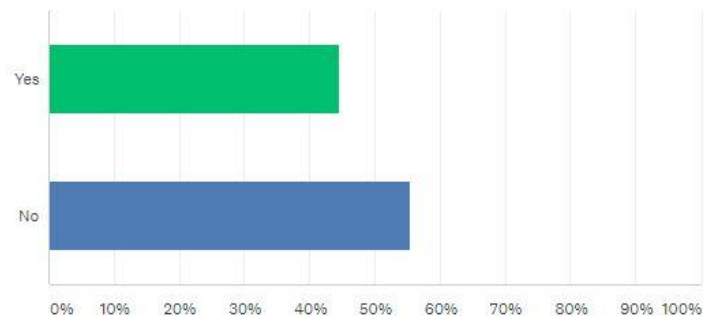
Answered: 74 Skipped: 0

ANSWER CHOICES	RESPONSES
▼ Yes	100.00%
▼ No	0.00%
TOTAL	

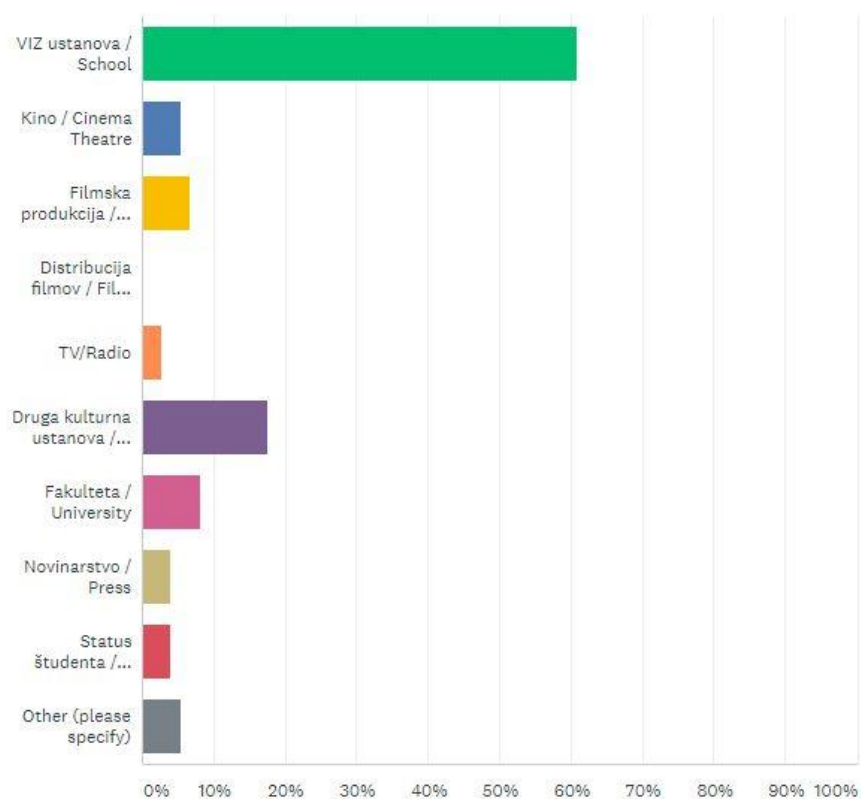
Se redno udeležujete konferenc? / Are you regularly attending conferences?

Answered: 74 Skipped: 0

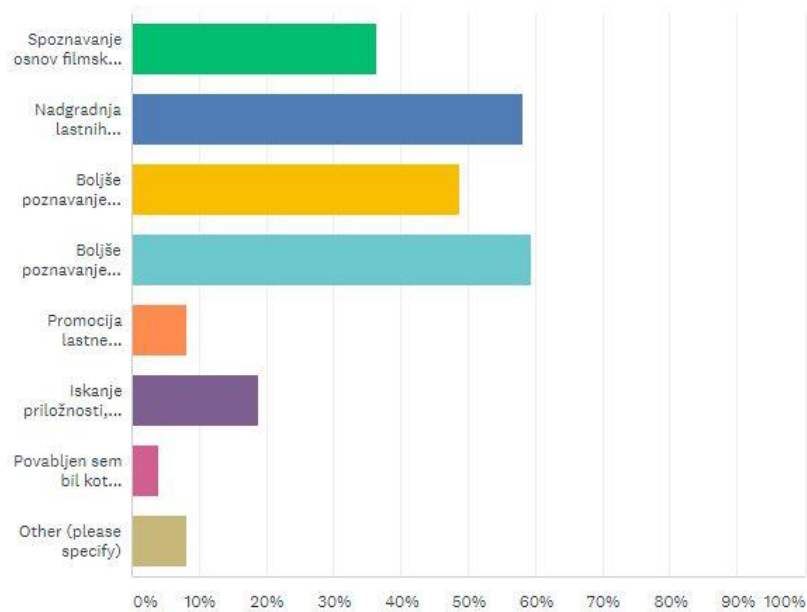
Prosimo, da obkrožite, v katerem sektorju delujete: / Please define your sector:

Answered: 74 Skipped: 0

Kaj je bil vaš glavni vzrok za udeležbo? Možnih je več odgovorov. / Specify your main reason for attending the conference (mark several, if needed):

Answered: 74 Skipped: 0

ANSWER CHOICES	RESPONSES
▼ Spoznavanje osnov filmske vzgoje - s filmsko vzgojo se doslej nisem ukvarjal/a. / Getting to know film education, since I am not familiar with it yet.	36.49% 27
▼ Nadgradnja lastnih izkušenj s področja filmske vzgoje - s filmsko vzgojo se ukvarjam. / Wishing to improve my own experiences with film education, since I work in film education.	58.11% 43
▼ Boljše poznavanje lokalnega delovanja na področju filmske vzgoje. / Better knowledge on local film education initiatives.	48.65% 36
▼ Boljše poznavanje mednarodnega delovanja na področju filmske vzgoje. / Better knowledge on international film education initiatives.	59.46% 44
▼ Promocija lastne dejavnosti na področju filmske vzgoje. / Promotion of my own film educational work.	8.11% 6
▼ Iskanje priložnosti, partnerjev na področju filmske vzgoje. / Searching for partners and opportunities.	18.92% 14
▼ Povabljen sem bil kot govorec. / I was invited as a speaker.	4.05% 3
▼ Other (please specify)	Responses 8.11% 6

	ODLIČNO / EXCELLENT	DOBRO / GOOD	POVPREČNO / AVERAGE	ŠIBKO / WEAK	SLABO / BAD
▼ Predavanja na konferenci / Lectures	55.56% 35	41.27% 26	3.17% 2	0.00% 0	0.00% 0
▼ Število predavanj na konferenci / The amount of lectures at the conference	52.05% 38	43.84% 32	4.11% 3	0.00% 0	0.00% 0
▼ Usvajanje novega znanja / New knowledge	44.59% 33	47.30% 35	6.76% 5	1.35% 1	0.00% 0
▼ Tehnična oprema in izvedba konference / Technical aspect and organisation of the conference	66.22% 49	28.38% 21	5.41% 4	0.00% 0	0.00% 0
▼ Pridobitev novih povezav na področju filmske vzgoje / New connections on the field of film education	35.14% 26	47.30% 35	12.16% 9	2.70% 2	2.70% 2